National Library of Israel

אמר עזמות...

(סוף מעמוד ב')

ועכשיו נתברר לי ברר היטב מובנו של פסוק זה, דהיינו: יהודי הנמצא בחו"ל, באמריקה או באוס־טרליה, והוא עוסק ב„אוירא דא״י", כלומר, שהוא צרוני, אומרים לו: „מ א ך" (עשה), „ק י ם" (יבוא); אל תקרא: אוירא דא״י מחכים אלא „מאך־קים", ז"א: שצריך לעשות כסף ולבו לא״י, כדי לבנות את צפת ואת עין־זיתים ופקיעין וכיוצא בזה, כדרך הלבנונים בסוריה ובלבנון...

* * *

הכל מודים, שהד״ר ק—ג מהדסה הוא מומ־חה גדול במקצועו והכל פונים לעזרתו, לרבות הנ־שים החולות:

והנה, לאחר שברק אחת ההולות הירושלמיית שאל ממנה בגרמנית אם היא „ריליגייז ניזונן"? (דתית):

ראה הרופא, שאינה מבינה את הגרמנית שלו, שאל בריצינות:

— „האם א ת מניחה ת פ י ל י ן ?"

ובשעת דבורו שם ידו השמאלית על זרועו הימנית ליתר הסברה...

ואולם חברו המנתח המומחה והחביב החליט בנפשו לדבר אל חוליו וחולותיו רק עברית. הם מדברים אליו „גרמנית" שלהם והוא עונה להם בעברית שלו.

ומרגלא בפומיה של מנתח זה לומר לחוליו תמיד: „עוד מעט, עוד ש נ י ר ג ל י ם, כוונתו היא, כמובן: עוד שני רגעים...

וזכורני, לפני עשר שנים בערך, כשישב ד"ר ר—ב האמריקאי על כסא הנשיאות של הדסה בירושלים, נכנסתי אליו פעם לבקש מאתו תופש־ת לכל פקידי המשרד הראשי לכבוד ט״ו בשבט. ובימים ההם היו סוגרים את המשרדים הלאומיים והפקידים היו הולכים עם תלמידי בה"ס לנטוע אילנות במוצא...

— מה זאת?—התעורר עלי המנהל האמריקאי בטענה— ה„פליסטיניאנס" (בני א"י) עושים להם הרבה „הולידייס" (ימים טובים), כדי לא לעביד.

— אבל היום הוא חג גדול, חג האילנות (ארבר־דיין), נסיתי לבאר לו, אך לך דבר אל העצים...

פתאום נתחתה הדלת והופיע מיסטר ק—ר המהנדס האמריקאי של הדסה, שהוחזק משום מה ל„אקספרט" בעניני הדת ב„הדסה":

— אתה האיש שאני צריך לראותו!—אמר המנ־הל בשמחה—באר־נא לי ענין ה„הולידיי" החדש הזה „שלהם"? (מורה באצבע עלי)...

— האינך יודע מיסטר ק—ר, אמרתי לרב־המהנדס שלנו, את חג חמשה־עשר בשבט ?... ראש השנה לאילנות?...

התר המהנדס בזברונו וכאילו גילה אמריקה חדשה:

— „ח מ ש ו ס ר"? אות יעסן (אל המנתל): ראש־השנה... זהו מן ה„בייבל"...

וכשאך שמע ד"ר ר—ב כי זה כתוב ב„בייבל" קפץ ואמר:

— ח מ ש ה־ע ש ר ב ת מ ו ז?... בודאי, זה „הולידיי" גדול... מן ה„בייבל"!... (פונה אלי): הגד ל„באוים" (הפקידים) שיוכלו ללכת לטייל... אולרייט!

* * *

אין מה לדבר: שפתנו הולכת ומתקדמת בא־רץ וסותר יהודי, גרמני הנמצא זה שתים־עשרה שנה בת"א הגיע ב"ה למצב, שהוא חתום על עתון יומי עברי, קורא בו ואינו מבין הכל, ובכל הדבר הלשה הוא פונה למלון עברי־גרמני מקראי קטן, שקנה לו עוד בברלין...

והנה, בשבוע זה מצא בעתונו ידיעה מוזרה על צואתו של הרברט בנטוביץ ונתקל במלה החד־שה „צואתו". מיד פנה ל„אורים ותומים" שלו, פתח את המלון הקטן באות „צ", ומה מאוד נש־תומם הגרמני שלנו על העובדה המוזרה באמת, שהרברט בנטוביץ, שפקח וחנון היה, השאיר אתו ו 50) לי"ש ב„צואתו"...

היהודי המסכן הזה היה „אויסר זיך", כפי שספר בעצמו, עד שבא אליו למחרתו בבוקר הספר שלו לגלחו, בנהוג ונתברר לו לשמחתו פי־רושה הנכון של המלה הזאת...

ואולם, את המלון העברי־הגרמני הקטן השליך הגרמני מרוב בעס כעד החלון...

* * *

ושוב מעשה מ„חבלי הלשון" של אחינו הגרמנים והאמריקאים המדברים וכותבים עברית עב"י ת ר ג ו ם...

צעירה אמריקאית אחת מקבוצה במושבה כתבה לרעותה בת"א שתפרה לה ש מ ל ת־כ ד ו ר. לא הבינה חברתה וחשבה כי יזוחי בוראי אפנה אמריקאית חדשה, בקשה וחפשה בכל ה„זערנא־לים" של ה„מודה" ולא מצאה.

כעבור ימים אחדים באה האמריקאית לת־א אל נשף־הכינוס כשהיא לבושה בשמלת־הכדור.

— מה פתאום קראת לזה שמלת כ ד ו ר ?

שאלה חברתה בתמיה, הרי זו שמלה פשוטה בשמ־לתי?...

— אבל, כך קוראים ב ע ב ר י ת ל„באל קלייד". חפשתי בעצמי במלון את המלה „באלל", ומצאתי את פרושה: כ ד ו ר... ו„באל קלייד": ש מ ל ת כ ד ו ר...

ולא ידעה הבחורה כי יש „באלל" שהוא נ ש ף, אלא שהתגלגל אצלה ל„כדור"...

* * *

ובחול־המועד סוכות זה ישבתי בסוכתו היפה של ידידי הירושלמי ברוהמה ואחרי ה„כ־בוד" הנאה נתגלגלה השיחה, כנהוג, על ה„ימים הטובים ההם" ועל „הזמן הזה", על הבעלי בתים החשובים שלפני המלחמה ועל ה„עשירים החד־שים" שלאחר המלחמה, בקצור על ה„יענקוצים" של מגדלי, שנהפכו בעונותינו הרבים ל„רבי יעקב" בבתי הכנסיות ובועדים למיניהם...

— יחווה־נא ד' עזמות את דעתו בנידון זה, אמרו בני החבורה, ונשמע מה בפיו?

וספרתי להם, כדרכי, את המעשה הזה ובדידי אני הוה עובדא:

לפני שלש שנים, בהכנסי לביתי בתלפיות, נטעתי בגן לאורך הגדר ששה עצי־נוי, ששה איל־נות קטנים שנקראים בלע"ז—„קאזורינות". העצים הרכים האלה לוקחו ממשתלה אחת וממין אחד; ביום אחד ועל קרקע אחת נוטעו וכלם כאחד קבלו אותו טפול ללא פרות, ובכ״ז בעבור שנה אחת צמחו שנים מהם וגדלו למעלה ראש, שנים הם בינונים ושנים נשארו על מקומם כמעט.

העובדה הזאת הפליאתני ותהי לי לחידה.

פניתי גם לגננים ולחקלאים מומחים. הם בדקו, בחנו ולא מצאו פשר הדבר, עד אשר חפרתי בסמרה מסביב לעצים ונתגלה לי הסוד...

, שני העצים הגדולים היו קרובים לתיעול ושר־שיהם הגיעו לטמה אל מי השופכין, אל הלכלוך... וע"כ ינקו משם: גזעם נעשה עבה וענפיהם מרו־ביים וגדולים. שנים הבינונים הגיעו אך כאשר קציהם אל הלכלוך ונשארו בבינוניותם. לא כן שנים האחרונים שהיו רחוקים מכל לכלוך, ונשארו דלים וקבצנים...

ולפיכך, כשאני רואה ארם שנתעשר פתאום, שאך לפני כמה שנים מכר „קייקס" לאנגלים ועכ־שיו עבה ושמן — גזעו עבה, כרסו עגולה והוא עצמו עולה ומטפס למעלה ראש — אני מחפש ל מ ט ה ומוצא את ה ל כ ל ו ך, שממנו ינקו שרשיו...

איך כתוב שם?—כאדם עץ השדה.

* * *

ואי־אפשר לה, לחיפה בהתהוותה, מבלי דא־גות. לא רק א״י נקנית ביסורין אלא גם ארמת־ישראל, ובית־הקברות בעיר העתיד חרי יוכיח!

טרם בטלו מן העולם הטרדות הרבות, שניסרו שכ בחללו של אויר אשתקר, הזמין חקב"ח עם תחילת השנה החדשה לעסקני חיפה גם דאגה חדשה, שהיא הרצינית ביותר, דהיינו: לא „איך לחיות בחיפה" כי אם איך ל מ ו ת בחיפה? מחמת שבית העלמין הישן נתמלא בעונותינו הר־בים עד אפס מקום והנפטרים מוכרחים לעמור בתור...

ובהתאסף ראשי־עם לטכס עצה ולהחליט בשאלת המקום למוערון־המתים החדש ולשטח הא־דמה שהוצע במרחק 12 קילומטר מן העיר, זמו אחרים מפרנסי־קריה ויתנגדו בכל תוקף לחצעה זו עד שיו"ר האספה בקשם שישתדלו לעבור לע־לם האמת ביפה שעה אחת קודם, כל עוד ישנם מקומות ספורים בבית העלמין העתיק, וכל חקודם זכה.

וחברי המשלחת, שחתיצבת בשבוע זה לפני איש־הברזל, שהוא „בעל־הבית" על חקרקע המו־צעת, קבלו מאתו תשובה שיפנה במכתב לפרר־פיסור אחד בליברפול, לשאל מאתו אם המתים לא יפריעו באספותיהם לתכניותיו במרץ חיפה, ועד אז יש פקודת ברזל לאנשי חיפה, שאיש מהם לא יהין למותו

כמו שנאמר: בעל כרחך אתה חי!...